

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת קארין אלהרר

פ/25/4823

הצעת חוק אומנה לילדים (תיקון – המשך השמה באומנה לבגיר והעלאת גיל אומן), התשפ"ד–2024

1. תיקון סעיף 24 בסעיף 24(א)(2) לחוק העיקרי, במקום "56" יבוא "65".
2. הוספת סעיף 1א64 בחוק אומנה לילדים, התשע"ו–2016¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 64א יבוא:

"המשך השמה באומנה לבגיר
1א64. בגיר שהושם באומנה בעודו ילד וטרם מלאו לו 22 שנים, והוא מעוניין להמשיך את השמתו במשפחת

האומנה בתיאום איתה ובאישור מנחה אומנה, יחולו הוראות אלה עד הגיעו לגיל 22 שנים:

(1) הוא יהיה זכאי לזכויות לפי חוק זה;

(2) משפחת האומנה תהיה זכאית לתשלומים בעבור הוצאות שיאפשרו לה לספק את צרכיו, לרבות צרכיו המיוחדים לפי הוראות סעיף 46, בשינויים המחויבים, וכן תהיה זכאית לליווי מקצועי ולהדרכה של מנחה האומנה והגוף המפעיל."

דברי הסבר

חוק אומנה לילדים, התשע"ו–2016 (להלן – החוק), קובע כי ילד לעניין החוק הוא, בין היתר, מי שטרם מלאו לו 18 שנים או שהוא ילד עם מוגבלות שטרם מלאו לו 21 שנים כמפורט בחוק. כתוצאה מכך, ילד אשר מלאו לו 18 שנים מתנתק בתקופה קריטית בחייו ממשפחת האומנה ומהמעטפת והעורף שקיבל ממנה.

מחקרים בארץ ובעולם וכן התמונה העולה מהשטח בקרב בוגרי האומנה מעידים על כך שמדובר

¹ ס"ח התשע"ו, עמ' 586.

באוכלוסייה פגיעה, שיכולת ההשתלבות שלה נמוכה בפרט גדול מהאוכלוסייה הרגילה, גם מהטעמים שבשלהם הושמו באומנה וגם ממורכבות הקשר עם משפחת האומנה אחרי גיל 18.

ניתן לראות ביטוי לפגיעות של צעירים אלו בגילאים מאוחרים יותר, למשל בגילאים 23-25, כשמצבם הכללי והכלכלי כבר קשה והם אינם מצליחים להשתלב במסלולי לימודים וקריירה.

גיל 18 הינו גיל משמעותי. הנערים והנערות נמצאים בתהליך של גיבוש זהות בתחומים רבים, ובפרט ילדי האומנה שאצלם גיבוש הזהות מורכב יותר. במקביל, הם חווים פרידה ממסגרות החינוך ומהחברים המוכרים ומתחילים מסגרות חדשות ותובעניות. סיום האומנה בגיל משמעותי זה פוגע בתחושת הביטחון והעוגן המשפחתי ולעיתים משפיע לרעה על ההשתלבות במסגרות החדשות.

לפיכך, כדי לאפשר לילדים שהושמו באומנה להמשיך ולקבל את המעטפת והזכויות שקיבלו במסגרת השמתם באומנה גם לאחר גיל 18, מוצע לאפשר לבגיר שהושם באומנה בעודו ילד, להמשיך להיות מושם באומנה גם לאחר גיל זה, בתיאום עם משפחת האומנה ובאישור מנחה אומנה. בגיר כאמור יהיה זכאי לכלל הזכויות לפי החוק, ובכלל זה המשך תכנית הטיפול על שלל הסיוע שבה (טיפול רגשי, סיוע לימודי לפסיכומטרי וכד'). כמו כן, משפחת האומנה תהיה זכאית למעטפת הכלכלית שתאפשר לה לספק את צורכי הילד באופן המיטבי.

נוסף על כך, החוק מגביל את גילו של אומן לגיל 56. קיימים מספר גורמים ותפיסות המשפיעים על היכולת של בני גיל זה להמשיך להוות תא משפחתי פורה: גיל ההורות הולך ומתאחר, אנשים מגיעים לגיל זה מבוססים כלכלית ופנויים יותר לאומנה, לרוב עם זוגיות בשלה יותר, הילדים בדרך כלל כבר עוזבים את הבית ומשאירים את ההורים לבדם, עליית גיל הנישואין, עלייה צפויה של גיל היציאה לגמלאות, פניות, רצון ותחושת משמעות רבים יותר להיות משפחה אומנת בגילאים מאוחרים.

העלאת גיל האומנה תרחיב את מעגל משפחות האומנה וילדי האומנה אשר יזכו למשפחות יציבות ומוכנות יותר משמעותית לקבלת הילדים אל חיקן. כבר כיום לתפיסת משרד הרווחה והביטחון החברתי יש לאשר אומנת קרובים לאומנים בגילאים מבוגרים יותר. לאור האמור לעיל, מוצע לתקן את גילו המרבי של אומן, כך שיעמוד על 65 שנים.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ח בתמוז התשפ"ד (24.07.2024)